

Od Ziuka do Dziadka

JÓZEF PIŁSUDSKI

W ZBIORACH ARCHIWUM PAŃSTWOWEGO W WARSZAWIE

Dowódca I Brygady Legionów Polskich, Naczelnik Państwa, marszałek Polski, Wielki Mistrz i Kawaler Orderu Orła Białego – Józef Piłsudski (1867–1935) to bez wątpienia jedna z najbardziej znanych postaci w historii Polski. Choć część podejmowanych przez niego decyzji do dziś budzi kontrowersje wśród badaczy, nie ulega wątpliwości, że odegrał on kluczową rolę w odzyskaniu przez Polskę niepodległości i kształtowaniu się polityki wewnętrznej i zagranicznej II Rzeczypospolitej.

W zasobie Archiwum Państwowego w Warszawie znajdują się liczne materiały fotograficzne i aktowe dokumentujące życie i działalność marszałka, jak również prezentujące proces kształtowania się jego legendy i różne formy jego upamiętnienia po śmierci.

Fotograficzne portrety

JÓZEF
PIŁSUDSKI

Od Ziuka do Dziadka

0

Józef Piłsudski w dobie legionowej

Archiwum Państwowe w Warszawie, sygn. 72/4292/0/4.3/39/11

0

Portret Józefa Piłsudskiego, fot. Zdzisław Marcinkowski

Archiwum Państwowe w Warszawie, sygn. 72/1630/0/-/X-2089

0

Komendant Józef Piłsudski z porucznikiem Bolesławem Wieniawę-Długoszowskim, 1916

Archiwum Państwowe w Warszawie, sygn. 72/4292/0/4.3/39/10

0

Józef Piłsudski na tle Orła Białego

Archiwum Państwowe w Warszawie, sygn. 72/4292/0/4.3/39/12

0

Józef Piłsudski w rejonie Kostiuchnówki, 1916

Archiwum Państwowe w Warszawie, sygn. 72/4292/0/4.3/39/9

ARCHIWA
PAŃSTWOWE
ARCHIWUM PAŃSTWOWE W WARSZAWIE

Marszałek z obrazu

Wojciech Kossak mal.
JÓZEF PIŁSUDSKI
Pierwszy Marszałek Polski
(1867–1935)

Pocztówka z portretem
Józefa Piłsudskiego
pędzla Wojciecha
Kossaka

Archiwum Państwowe
w Warszawie,
sygn. 72/4292/0/4.3/39/5

A. Dobrowolski
JÓZEF PIŁSUDSKI
Pierwszy Marszałek Polski
1867–†1935

Pocztówka z portretem
Józefa Piłsudskiego
pędzla Aleksandra
Dobrowolskiego

Archiwum Państwowe
w Warszawie,
sygn. 72/4292/0/4.3/39/4

Pocztówka z portretem Józefa Piłsudskiego autorstwa Antoniego Kamieńskiego

Archiwum Państwowe w Warszawie, sygn. 72/4292/0/4.3/39/8

Naczelnik Józef Piłsudski w Głównej Kwaterze, Adam Setkiewicz, 1915

Archiwum Państwowe w Warszawie, sygn. 72/4292/0/4.3/38/112

Przekroczenie granicy rosyjskiej przez Józefa Piłsudskiego
na czele oddziałów strzeleckich, Adam Setkiewicz, 1915

Archiwum Państwowe w Warszawie, sygn. 72/4292/0/4.3/38/138

W otoczeniu wojska

Wymarsz Pierwszej Kompanii Kadrowej z »Oleandrów« w Krakowie dn. 6 sierpnia 1914
KOMENDANT JÓZEF PIŁSUDSKI w otoczeniu oficerów Legionów: Walerego Sławka, Kazimierza Sosnkowskiego
Władysława Beliny-Prądmowskiego, Kompanię dowodzi por. Tadeusz Kasprzycki (Zbigniew)

Wymarsz Pierwszej Kompanii Kadrowej z Oleandrów w Krakowie 6 sierpnia 1914 r. Komendant Józef Piłsudski w otoczeniu oficerów Legionów: Walerego Sławka, Kazimierza Sosnkowskiego i Władysława Beliny-Prądmowskiego. Kompanię dowodzi por. Tadeusz Kasprzycki, Jerzy Kossak, 1934

Archiwum Państwowe w Warszawie,
sygn. 72/4292/0/4.3/38/105

Józef Piłsudski podczas rewii w Święto Kawalerii w Krakowie, 1933

Archiwum Państwowe w Warszawie, sygn. 72/4292/0/4.3/39/24

Legioniści w okopach: na pierwszym planie biskup Władysław Bandurski, Mieczysław Ryś-Trojanowski, Bolesław Roja, w głębi Józef Piłsudski, 1914

Archiwum Państwowe w Warszawie, sygn. 72/1950/0/1/30

Józef Piłsudski przed swą kwaterą w otoczeniu sztabu Pierwszej Kompanii Kadrowej, 1914

Archiwum Państwowe w Warszawie,
sygn. 72/4292/0/4.3/39/25

Józef Piłsudski ze sztabem Pierwszej Kompanii Kadrowej w Kielcach, 1914

Archiwum Państwowe w Warszawie,
sygn. 72/4292/0/4.3/39/23

Córki Marszałka

Od Ziuka do Dziadka

Jadwiga i Wanda Piłsudskie, fot. Leon Baranowski, lata 20.

Archiwum Państwowe w Warszawie, sygn. 72/4292/0/4.3/39/15

Józef Piłsudski w towarzystwie córek Wandy i Jadwigi, fot. Leon Baranowski, lata 20.

Archiwum Państwowe w Warszawie,
sygn. 72/4292/0/4.3/39/18

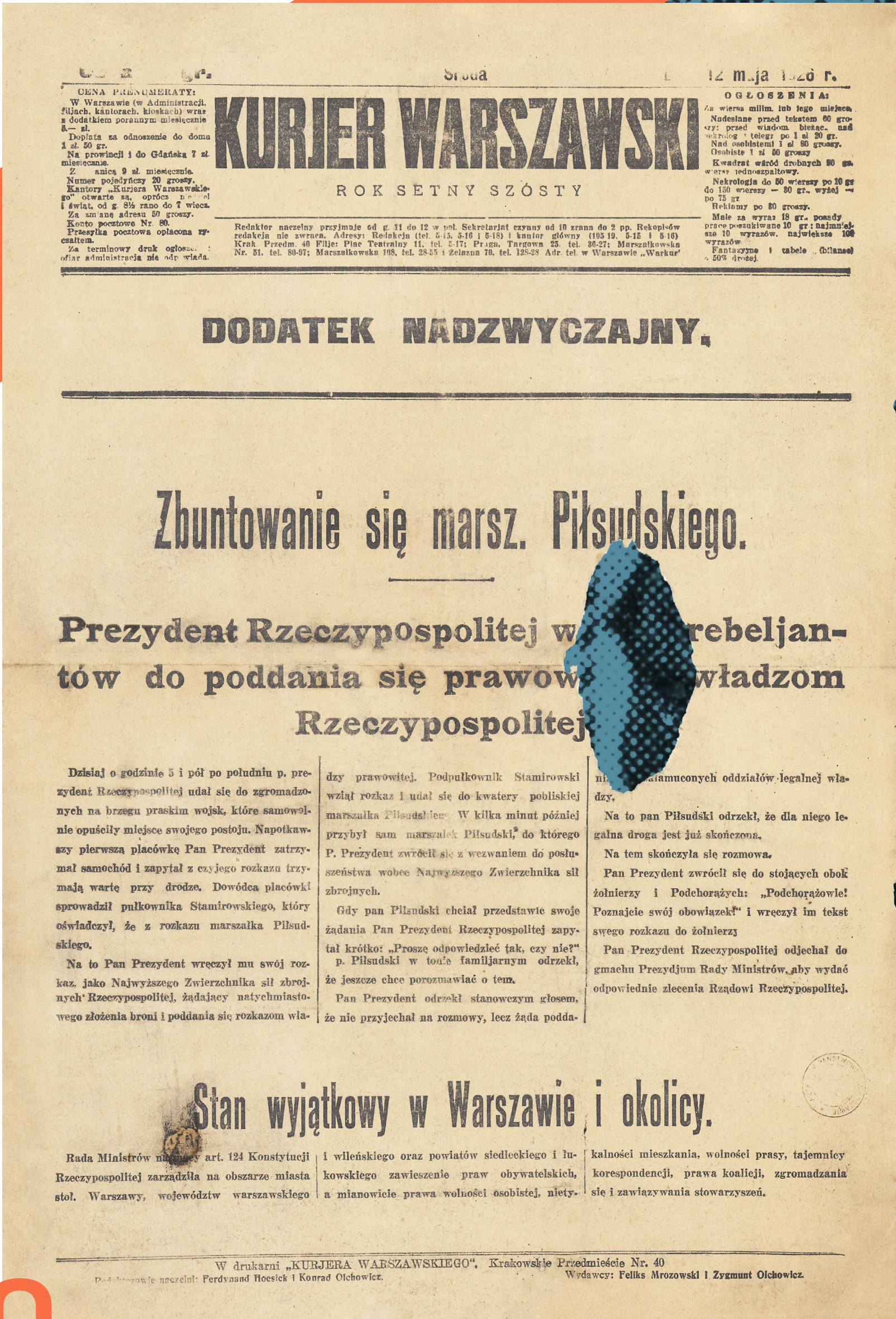
Jadwiga i Wanda Piłsudskie, fot. Leon Baranowski, lata 20.

Archiwum Państwowe w Warszawie, sygn. 72/4292/0/4.3/39/20

Indeks słuchaczki rzeczywistej Szkoły Nauk Politycznych w Warszawie Wandy Piłsudskiej, 1937

Archiwum Państwowe w Warszawie,
sygn. 72/222/0/1/4876

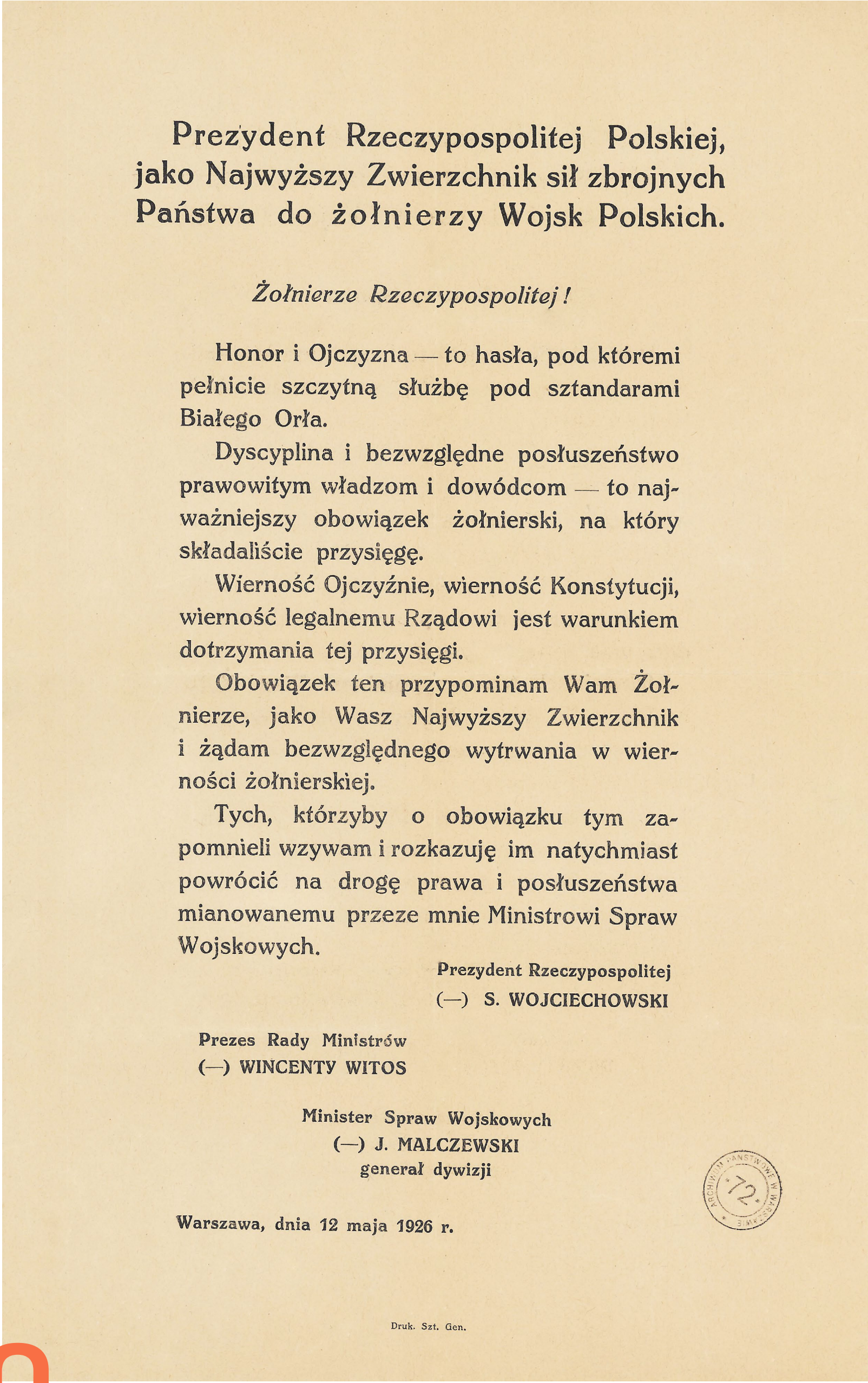
Dodatek nadzwyczajny „Kuriera Warszawskiego” z artykułem *Zbuntowanie się marszałka Piłsudskiego*, dotyczącym zamachu majowego, 12 maja 1926 r.

Archiwum Państwowe w Warszawie, sygn. 72/3882/0/41/1874

Józef Piłsudski w otoczeniu wiernych mu oficerów na moście Poniatowskiego w Warszawie, 12 maja 1926 r.

Archiwum Państwowe w Warszawie, sygn. 72/2291/0/4/1738/23

Odezwa prezydenta Polski Stanisława Wojciechowskiego *Żołnierze Rzeczypospolitej* z 12 maja 1926 r.

Archiwum Państwowe w Warszawie, sygn. 72/1684/0/-/2

Posterunek wojskowy przy wjeździe na most Kierbedzia w czasie zamachu majowego, 12–15 maja 1926 r.

Archiwum Państwowe w Warszawie, sygn. 72/1622/0/1/IV-500

Piłsudski na afiszach

Z OKAZJI IMIENIN PIERWSZEGO MARSZAŁKA POLSKI JÓZEFA PIŁSUDSKIEGO
odbędą się w dniach 18, 19, i 20. marca r.b. we Włodzimierzu

UROCZYSTOŚCI

organizowane przez **Komitet obywatelski** miasta Włodzimierza w następującym porządku:

Dnia 18. marca (piątek)
o godz. 15-tej

AKADEMJA

W SALI KINO-TEATRU WOJSKOWEGO **TYLKO DLA ODDZIAŁÓW
WOJSKOWYCH.**

o godz. 18-19-tej CAPSTRZYK ORKIESTR WOJSKOWYCH PO ULICACH MIASTA I ILUMINACJA.

o godz. 19³⁰ Uroczyste posiedzenie Rady Miejskiej z udziałem delegacji miejscowych instytucji, organizacji i stowarzyszeń w gmachu magistratu i zawieszenie w sali radzieckiej portretu Marszałka PIŁSUDSKIEGO.

Dnia 19-go marca (sobota)

o godz. 10³⁰ Uroczyste Nabożeństwo w Kościele Farnym,

o godz. 10-tej Uroczyste Nabożeństwa w Świątyniach innych wyznań.

Po nabożeństwach odbędzie się defilada młodzieży szkolnej, stowarzyszeń, organizacji Przystosobienia Wojskowego i oddziałów Garnizonu naprzeciwko Kościoła Farnego. Defiladę przyjmował będzie Komendant Garnizonu.

od godz. 13-14-tej Pan Starosta przyjmował będzie życzenia z okazji Imienin Marszałka Piłsudskiego (w gmachu Starostwa).

o godz. 18³⁰ odbędzie się **W SALI KINO-TEATRU WOJSKOWEGO**

UROCZYSTA AKADEMJA

na program: Słowo wstępne p. Red. M. Pajdowskiego, oraz część koncertowa przy łaskawym współudziale Pani Turczynowej, artystki oper zagranicznych, p.p. Strasburgera, Czerwińskiego i miejscowych chórów: gimnazjalnego, kościelnego, ukraińskiego i garnizonowego.

Na zakończenie akademii odpiewają zjednoczone chóry: UKRAIŃSKI, KOŚCIELNY I GARNIZONOWY marsz „PIERWSZA BRYGADA” z „kompanjamentem orkiestry 23 p. p.

Wstęp na akademie od 2-eh zł. do 50 gr., dla szeregowców i młodzieży szkolnej po 20 gr. na galerje.

Dnia 20. marca (niedziela)

o godz. 13-tej odbędzie się **W SALI KINO-TEATRU WOJSKOWEGO**

UROCZYSTA AKADEMJA POPULARNA

Wstęp na akademje po 50 gr. i 20 gr. na miejsca siedzące, na galerje bezpłatnie.

Szczegółowe programy akademji przy wejściu.

Komitet Obywatelski wzywa wszystkich mieszkańców do udekorowania domów i okien w dniach obchodu.

Trakarnia Wassaera Włodzimierz, Senkiewicza 6.

Od Ziuka do Dziadka

Afisz wydany z okazji dziesięciolecia odzyskania przez Polskę niepodległości, przedstawiający podobizny członków rządu Rzeczypospolitej Polskiej: pierwszego Naczelnika Państwa marszałka Józefa Piłsudskiego, prezydenta Rzeczypospolitej Ignacego Mościckiego, prezesa Rady Ministrów Kazimierza Bartla, prymasa Polski księdza Augusta Hlonda, marszałka Senatu profesora Juliana Szymańskiego oraz marszałka Sejmu Ignacego Daszyńskiego, 1928

Archiwum Państwowe w Warszawie,
sygn. 72/204/0/1.3.1/213

Afisz wydany przez prezydenta Krakowa dr Mieczysława Kaplickiego informujący o pogrzebie Józefa Piłsudskiego, 1935

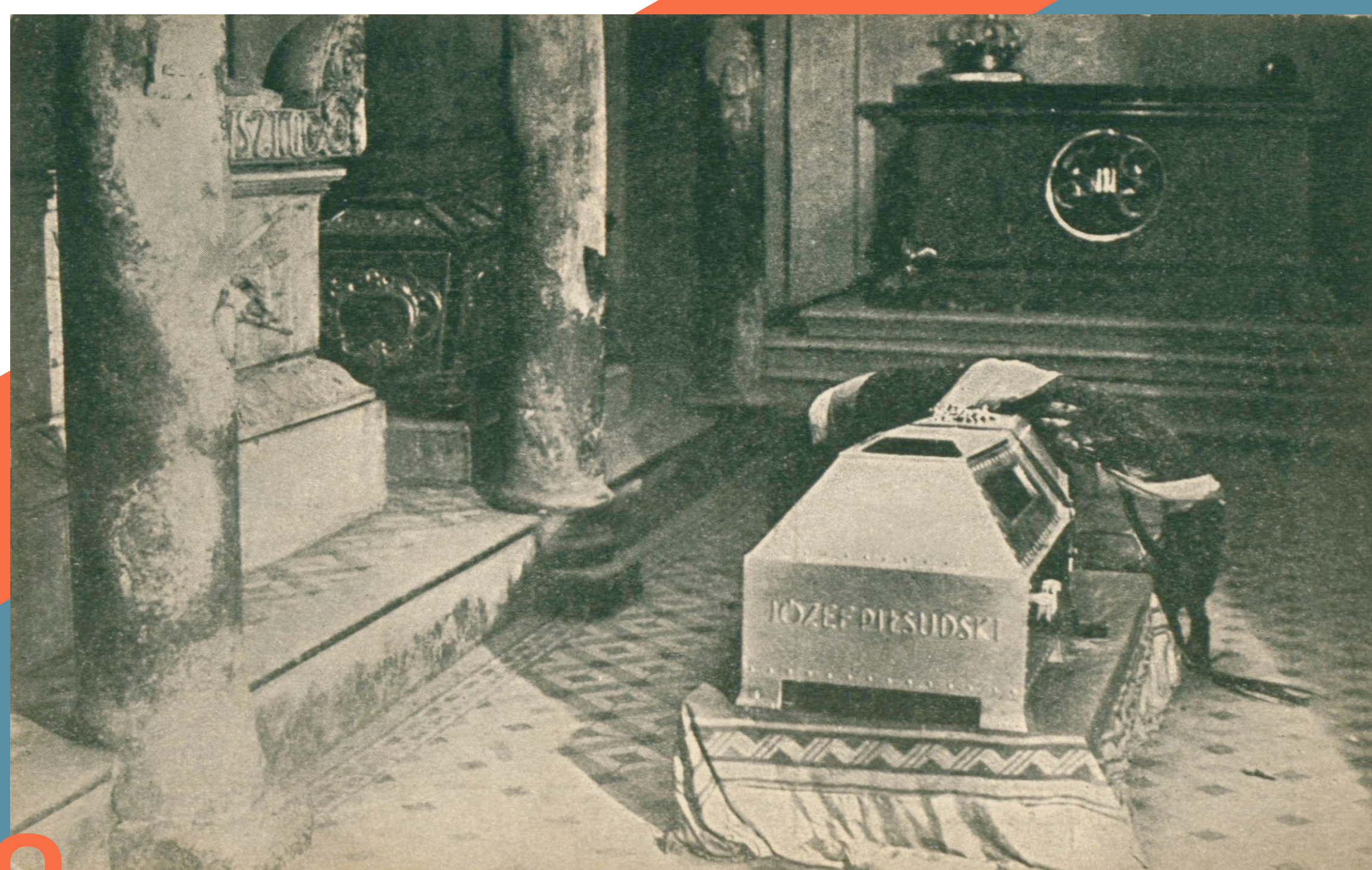
Archiwum Państwowe w Warszawie,
sygn. 72/204/0/2/2800

Afisz informujący o uroczystościach z okazji imienin Józefa Piłsudskiego, organizowanych 18-20 marca we Włodzimierzu przez Komitet Obywatelski Miasta Włodzimierza, 1935

Archiwum Państwowe w Warszawie,
sygn. 72/204/0/2/2799

Ostatnie pożegnanie

**Trumna ze zwłokami marszałka Józefa Piłsudskiego
w kaplicy św. Leonarda na Wawelu, 1935**

Archiwum Państwowe w Warszawie, sygn. 72/4292/0/4.3/39/28

Uroczystości pogrzebowe marszałka Józefa Piłsudskiego, 1935

Archiwum Państwowe w Warszawie, sygn. 72/1950/0/1/188/1

Uroczystości pogrzebowe marszałka Józefa Piłsudskiego, 1935

Archiwum Państwowe w Warszawie, sygn. 72/1950/0/1/188/4

**Serce Marszałka
w kryształowej urnie**

Kryształowa urna z sercem marszałka Józefa Piłsudskiego, 1935

Archiwum Państwowe w Warszawie,
sygn. 72/4292/0/4.3/39/34

**Srebrna trumna z ciałem
Józefa Piłsudskiego
w kaplicy św. Leonarda
na Wawelu, 1935**

Archiwum Państwowe
w Warszawie, sygn.
72/4292/0/4.3/38/68

WIKRZESICIEL PAŃSTWA POLSKIEGO, TWORCA I WÓDZ
ARMII POLSKIEJ MARSZAŁEK JÓZEF PIŁSUDSKI.
URODZONY W ZIEMI WILEŃSKIEJ, ZESŁANY NA SYBIR
W 19-TYM R. ŻYCIA. PO POWROCIE WSTĄPIŁ DO P.P.S.
W 1905 R. ZORGANIZOWAŁ WALKĘ ZBROJNĄ Z CARATEM.
POTEM STWORZYŁ ZWIĄZEK STRZEL-Z NIM WYRYSZYŁ
Z KRAKOWA 6/VIII. 1914 R. NA OSWOBODZENIE ZABORY
ROSJI.-PO ODWISZCZENIU PRZEZ MOJKALI RYBIEŻY
RZECZP., SKIEROWAŁ W SZYSTKIE SIŁY PRZECIWN NIEM-
COM I AUSTRYJAKOM.-20/VII. 1917 R. WYWIEZIONY DO
MAGDEBURGA. WRÓCIŁ W LUTOP. 1918 R. I II-GO T.M. OBJAŁ
WŁADZĘ NAD WIKRZEZONEM PAŃSTW.-STWORZYŁ RZĄD,
ZWOŁAŁ SEJM WSTAW., ORĘŻEM WYKREŚLIŁ GRANICE POL-
SKI.-W 1920 R. ODPARŁ NAIJAZD BOLZEWICKI.-OD 1926 R. DAŻY
CAŁĄ POTĘGĄ SWĘJ WOLI DO NAPIRAWY KONSTYTUCJI.
JEGO GENIUSZ DOZWOILIŁ NARODOWI POLSKIEMU DO-
KONAĆ W KRÓTKIM CZASIE OLBZYMIEGO DZIEŁA. STA-
WIANE JEMU POMNIKI SĄ JEDNOCZEŚNIE POMNIKAMI
MIŁOŚCI OJCZYZNY!

Kazimierz Wiszniewski

W. 70/10/10/10/10

Upamiętnienie Marszałka

Tablica upamiętniająca marszałka Józefa Piłsudskiego

Archiwum Państwowe
w Warszawie, sygn.
72/4292/0/4.3/39/33

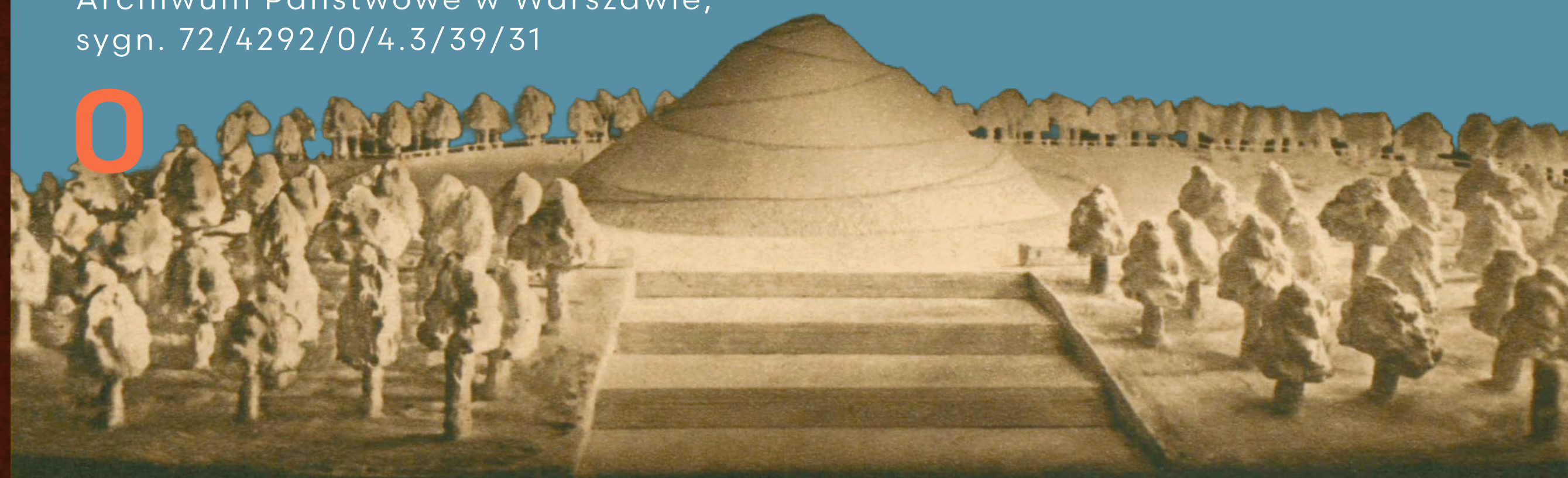
Medal pamiątkowy Dziesięciolecia Zwycięskiego Odparcia Najazdu Rosji Sowieckiej, 1930

Archiwum Państwowe
w Warszawie, sygn.
72/4292/0/4.3/39/26

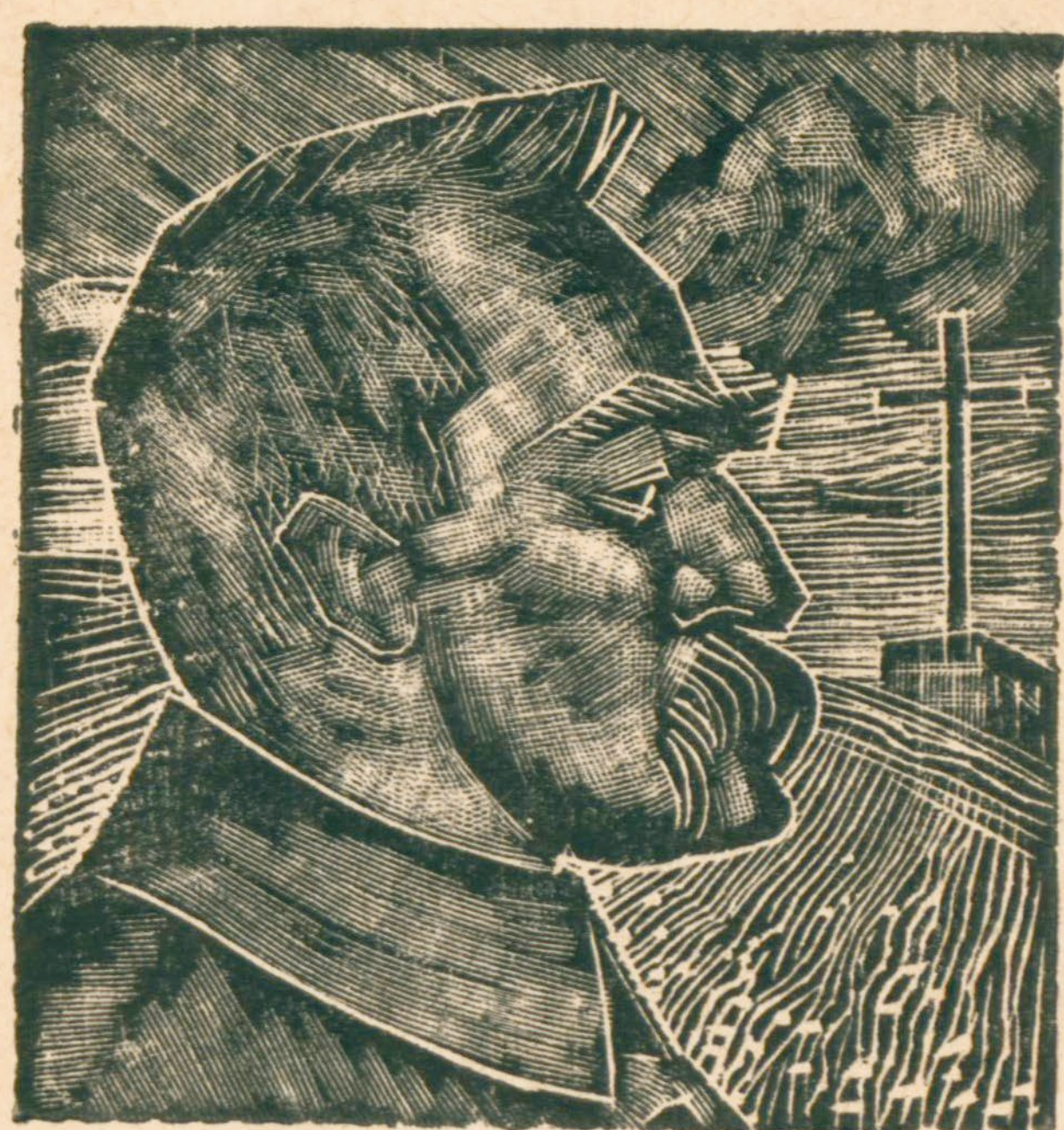

Model kopca Józefa Piłsudskiego w Krakowie na Sowińcu, 1935

Archiwum Państwowe w Warszawie,
sygn. 72/4292/0/4.3/39/31

MODEL KOPCA JÓZEFA PIŁSUDSKIEGO W KRAKOWIE NA SOWIŃCU

oryg. drzeworyt
1936.

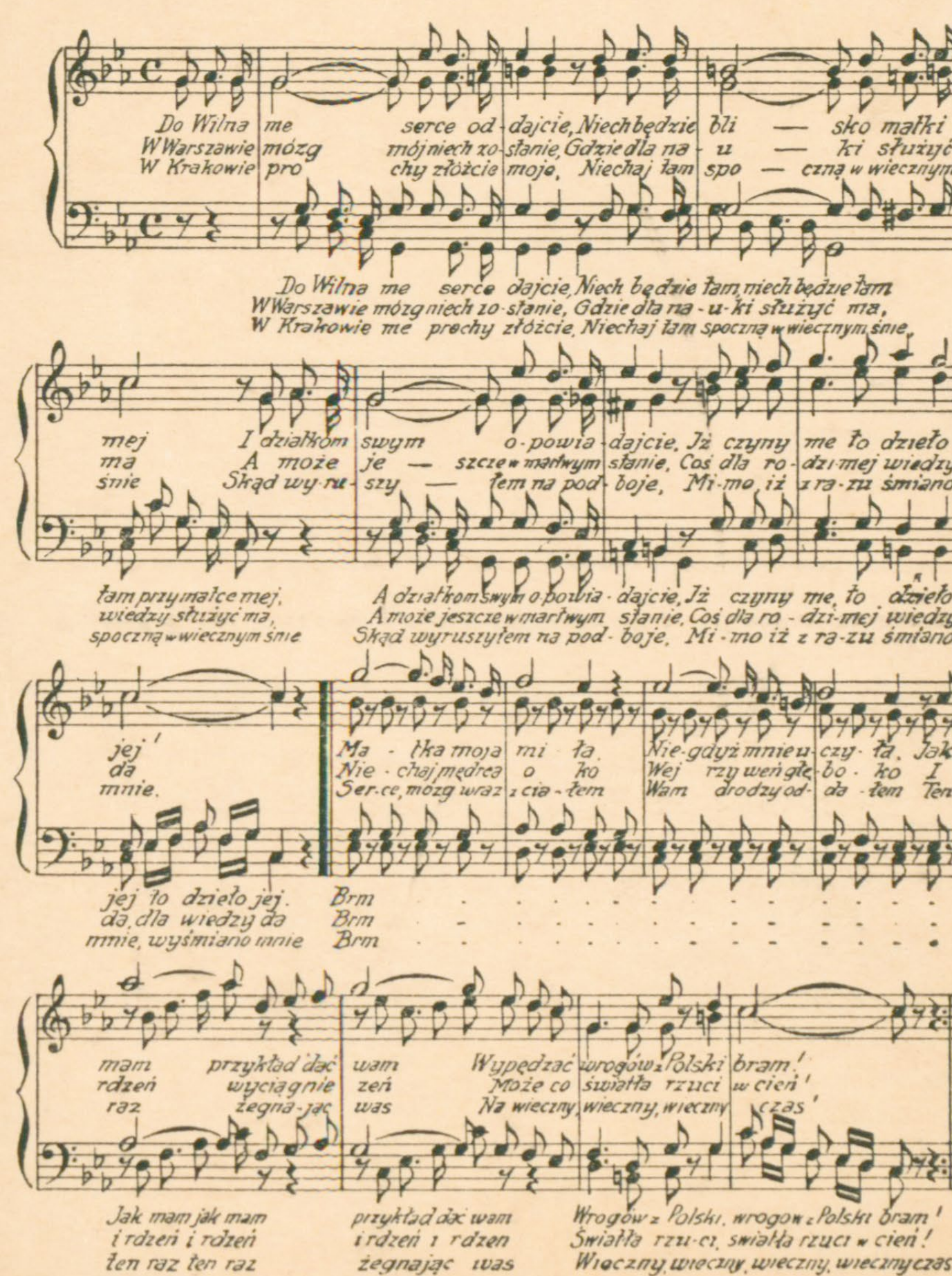
Kazimierz Wiszniewski

Józef Piłsudski, drzeworyt Kazimierza Wiszniewskiego, 1936

Archiwum Państwowe w Warszawie,
sygn. 72/4292/0/4.3/39/35

TESTAMENT

słowa D^{ca} Adama Niepielskiego,
melodia „Pierwszej Brygady”
w układzie na chór męski
Karola Guzikowskiego.

Testament ze słowami Adama Niepielskiego na melodię Pierwszej Brygady w układzie na chór męski Karola Guzikowskiego, 1928

Archiwum Państwowe w Warszawie, sygn. 72/4292/0/4.3/39/36

Kopiec Józefa Piłsudskiego w Krakowie

Urna z ziemią spod Cecory, złożona przez Zarząd Główny Ligi Morskiej i Kolonialnej na kopiec Józefa Piłsudskiego, fot. Stanisław Kolowca

Archiwum Państwowe w Warszawie, sygn. 72/4292/0/4.3/38/77

Od Ziurka do Dziadka

Urna (oryginalna menażka żołnierza piechoty szwedzkiej z 1867 r.) z ziemią ze Szwecji, złożona przez Towarzystwo Polsko-Szwedzkie na kopiec Józefa Piłsudskiego, fot. Stanisław Kolowca

Archiwum Państwowe w Warszawie, sygn. 72/4292/0/4.3/38/78

Urna z ziemią z dziedzińca Piotra Skargi, złożona przez studentów Uniwersytetu Stefana Batorego w Wilnie na kopiec Józefa Piłsudskiego, fot. Stanisław Kolowca

Archiwum Państwowe w Warszawie, sygn. 72/4292/0/4.3/38/76

Urna z ziemią zebraną ze wszystkich lotnisk polskich przez Ligę Obrony Powietrznej i Przeciwgazowej na kopiec Józefa Piłsudskiego, fot. Stanisław Kolowca

Archiwum Państwowe w Warszawie, sygn. 72/4292/0/4.3/38/80

Urna z ziemią, złożona przez Studentów Polaków Politechniki Gdańskiej z podwórza Polskiego Domu Akademickiego w Gdańsku na kopiec Józefa Piłsudskiego, fot. Stanisław Kolowca

Archiwum Państwowe w Warszawie, sygn. 72/4292/0/4.3/38/82

Urny z ziemią złożone na Kopiec Józefa Piłsudskiego

Urny z ziemią złożone na kopiec Józefa Piłsudskiego, fot. Stanisław Kolowca

Archiwum Państwowe w Warszawie, sygn. 72/4292/0/4.3/38/79

Urna z ziemią złożona przez Studentów Polaków Politechniki Gdańskiej, z podwórza Polskiego Domu Akad. w Gdańsku na Kopiec Józefa Piłsudskiego.